

public authorities. There is no balance between the amount of authority and resources for its implementation. The surveyed communities have budgeted for the implementation of programs to support and protect IDPs and those affected by the conflict. At the same time, in the pilot communities, separate special measures to ensure the rights and interests of IDPs are virtually not provided, therefore IDPs have the opportunity to fulfill their needs only on a general basis as other residents. It is advisable to further develop the skills of LSG employees in assessing and predicting the various circumstances in which IDPs find or may find themselves, analyzing the specific problems they face. This will improve and harmonize the fragmented policy on the integration of IDPs at the local level, formed, in particular, due to the lack of experience and expert support.

Local self-government bodies and officials take into account the number of persons displaced in communities and analyze the dynamics of displacement. However, there is a shift of responsibility to state authorities and a vague understanding of the responsibility of local authorities to integrate IDPs whereas the latter are becoming an important asset for the communities.

Keywords: *Human Rights, local self-governments, internally displaced persons, decentralisation of power, integration.*

УДК 341.01

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-1-136-147

Олександр ВИСОЦЬКИЙ[©]

доктор політичних наук, професор
(Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна)

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ЛЕГІТИМНІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ

У статті визначено міжнародно-правову легітимність як одну із форм легітимності. Доведено, що поняття «міжнародно-правова легітимність» фіксує таку якість міжнародно-правової реальності в усіх її проявах, як визнання, виправданість та обґрунтування. Інакше кажучи, це поняття вказує на достатню значущість розширення, звуження, формування, закріплення, перетворення, підтримку та/або порушення, характер та наслідки застосування норм та принципів міжнародного права. Розкрито сутність міжнародно-правової легітимності через осмислення структури її онтології, що містить такі підсистеми, як легітимні суб'єкти міжнародного права, легітимні міжнародні правотворчі інститути, легітимні міжнародно-правові документи, легітимні міжнародно-правові норми, легітимні заходи правозастосування міжнародних норм, легітимні наслідки правозастосування міжнародних норм. Зазначені підсистеми містять принаймні дванадцять елементів міжнародно-правової легітимності: 1) ясність та визначеність змісту норм, 2) цілісність та спадкоємність процесу міжнародної нормотворчості, вкоріненість норм в історичному процесі, їх відповідність символам та ритуалам; 3) зв'язність норм в ієрархії міжнародного права; 4) концептуальна узгодженість та несуперечливість норм міжнародного права; 5) авторитетність міжнародних правотворчих інститутів; 6) авторитетність міжнародно-правових документів; 7) транспарентність та справедливість процедури ухвалення міжнародних норм; 8) оцінка міжнародною спільнотою правозастосовчих заходів; 9) фактичні наслідки правозастосовчих заходів; 10) критерії оцінки міжнародно-правової легітимності, до яких належать національні інтереси держав, морально-етичні норми, цивілізаційні, регіональні та національні цінності; 11) добровільна згода суб'єктів міжнародного права на виконання норм; 12) наявність загрози покарання з боку міжнародної спільноти в разі порушення норм міжнародного права.

Ключові слова: *легітимність, поняття, міжнародне право, держави, норми, міжнародне співтовариство, міжнародні відносини.*

Постановка проблеми. Поняття «легітимність» використовується в багатьох різноманітних контекстах, що ускладнює його розуміння або визначення. З огляду на те, що слово «легітимність» етимологічно походить від латинського *legitimus* (законний), а також від *lex* (закон), юристи по праву претендують на цей термін. Правова легітимність

© О. Висоцький, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0712-8499>

vsalek@gmail.com

зазвичай розглядається як найбільш вузька з усіх концепцій легітимності. Вона може розумітись як властивість дії, діяльності, правила, суб'єкта або системи зобов'язувати до підкорення або до підтримки цієї дії, діяльності, правила, суб'єкта або системи відповідно. У правовому дискурсі легітимність розглядається в межах ціннісно-нормативного підходу та, фактично, є його конкретизацією. Варто зазначити, що в межах інших дискурсів (соціологічного, політичного, етичного, логічного, філософського) легітимність набуває іншого значення та має дещо інші виміри. Міжнародно-правова легітимність, на відміну від понять «легітимність» та «правова легітимність», має свою специфіку та денотат. У контексті сучасних подій на світовій арені актуальність дослідження термінологічно-понятійного та сутнісного вимірів явища міжнародно-правової легітимності є надзвичайною.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Т. Франк є першим, хто розпочав вивчення легітимності міжнародного права. Аналізу внеску цього вченого у розробку легітимності міжнародного права нами була присвячена окрема публікація [1]. Т. Франк виклав головні наукові ідеї у своїх працях «Влада легітимності серед націй» та «Справедливість у міжнародному праві та інститутах». Ці праці мали значний вплив на осмислення легітимності в міжнародному праві у роботах інших вчених, що вивчали міжнародно-правову легітимність. Вважаючи, що легітимність є властивістю міжнародних правил, норм та інститутів через їх відповідність загальноприйнятим принципам правового процесу забезпечувати наявність прагнення до додержання їх вимог в учасників міжнародної спільноти, Т. Франк доводив, що чинниками такої властивості є детермінованість, символічна валідація, когерентність і дотримання. Нащадками Т. Франка в осмисленні легітимності стали такі дослідники, як Д. Боданські, К. Бьола, А. Б'юкенен, Р. Волфрум, І. Кларк, І. Міяока, К. Томас та інші. Інсайти та висновки цих вчених склали теоретичну основу для реалізації мети нашого дослідження.

Мета статті – визначити зміст поняття та розкрити сутність міжнародно-правової легітимності.

Методологічною основою осмислення поняття та сутності міжнародно-правової легітимності став герменевтичний підхід, що дозволив осмислити легітимність в єдності розуміння та інтерпретацій множини аспектів та дискурсів, пов'язаних з легітимністю та міжнародним правом.

Вклад основного матеріалу. Симптоматично, що деякі вчені-правники, наприклад Крістофер Томас, вказують, що в різних мовних практиках термін «легітимність» позначає дещо різні явища та схильні розрізняти, зокрема, правовий, моральний та соціальний підхід до легітимності [39, с. 5]. На основі аналізу матеріалів фундаментальних словників, ми зробили висновок, що поняття легітимності може стосуватися, як мінімум, чотирьох дискурсів [2, с. 109–110], проте можемо стверджувати, що таких дискурсів набагато більше.

Треба зазначити, що саме у правовому дискурсі легітимність стає правовою категорією незалежно від джерел походження та аргументів її самовиправдання. Один із піонерів дослідження легітимності в міжнародному праві Томас Франк визначав її як властивість норми або нормотворчого інституту самостійно породжувати в адресатів пред'явлених норм прагнення до додержання їх вимог, оскільки адресати вважають, що норма або інститут виникли і діють відповідно до загальноприйнятих принципів правового процесу [20, с. 24]. Інший дослідник легітимності у міжнародному праві Ян Херд визначав цей термін як нормативне переконання суб'єкта в тому, що нормам або інститутам належить підпорядковуватись [24, с. 381]. Як бачимо, Т. Франк визначає легітимність переважно у процесуальному аспекті, як відповідність процесуальним принципам, а Я. Херд як переконаність в належному характері норм та інститутів за їх змістом.

Для Ісао Міяоки легітимність – це прискриптивна якість норми, правила або інституту, яка змушує бути зобов'язаним їх поважати або відчувати такий обов'язок [30, с. 11]. І. Міяока, визначаючи легітимність, акцентує на різних видах підстав, які можуть слугувати як причини для суб'єктів права. За якістю дослідник розрізняє позитивну, нейтральну та негативну легітимність, розуміючи під ними ступінь підтримки/заперечення норми. Позитивна легітимність норми означає її ненульову підтримку. Нейтральна легітимність вказує на нульову підтримку норми та одночасно її нульове заперечення. Негативна легітимність визначає неприйняття, заперечення норми.

Для Данієля Боданські легітимність може бути різних видів залежно від контексту

застосування, характеру інститутів та підстав виправдання. Він виділяє легітимність, яка існує відповідно до правил визнання норм, та легітимність норм міжнародної системи, які є бажаними для регулювання міжнародно-правових відносин у майбутньому. Д. Боданський вказує, що для легітимності потрібні різні підстави залежно від типу влади та компетенції, що має міжнародний інститут. Водночас необхідні різні теорії легітимності для законодавства, судочинства та управління. У першому випадку важливі як підстави легітимності додержання правил голосування, у другому – додержання процесуальних норм, у третьому – порядок делегування, характер процесу прийняття рішень або наявність фахової експертизи [6, с. 316]. За Д. Боданським, навіть нормоутворююча діяльність Ради Безпеки ООН необхідно розглядати з позицій різних теорій легітимності залежно від того, чи ухвалює вона рішення по окремій справі або діє в квазі-законодавчій якості, встановлюючи більш загальні правила [6, с. 316]. Дослідник робить цілком справедливий висновок, що різні типи проблемних областей створюють різні варіації легітимності. Наприклад, питання, пов'язані з вибором між цінностями, можуть зажадати іншої основи легітимності, ніж питання, які мають більш технічний характер [6, с. 316].

Рюдігер Вольфрум, погоджуючись, що легітимність може вживатись по-різному, інтерпретує її здебільшого як виправданість авторитету чи влади. Це поняття, на його думку, еквівалентно наявності влади ухвалювати зобов'язуючі рішення або предписувати зобов'язуючі норми. Такі рішення чи норми можуть бути загальними або спеціальними. І таке розмежування може залежати від їх легітимності [43, с. 6]. Р. Вольфрум виділяє елементи, які можуть формувати легітимність. Це джерело, процедура та результат, а також їх комбінації. Відповідно до нього, легітимність міжнародного публічного права базується на згоді держав, оскільки міжнародне право ґрунтується на допущенні, що держави мають здатність до переговорів та додержання міжнародних угод. Держави беруть на себе зобов'язання перед іншими партнерами та міжнародним співтовариством у цілому щодо таких угод. Вони також мають можливість взяти на себе зобов'язання в односторонньому порядку [43, с. 6]. Стосовно процедурної легітимності, то Р. Вольфрум відмічає значущість в її досягненні дотримання заздалегідь узгодженої процедури. Крім того, він звертає увагу на авторитетність учасників ухвалення рішення щодо вердикту, яка може визначатися професіоналізмом та незалежністю суддів та експертів, а також участю третьої сторони за допомогою апісі сугіає як де-факто (наприклад, блог або стаття експерта у пресі), так і де-юре.

Особливе значення для легітимності, безумовно, має результат ухвалення рішення. Можна стверджувати, що згода держав насамперед має стосуватися результату, тоді як згода щодо походження норми та процедури її формування має по суті допоміжне значення. Р. Вольфрум справедливо зазначає, що якщо будь-який орган, такий як Рада Безпеки або Міжнародний суд, або трибунал, хоча і заснований відповідно до прийнятих правил і ухвалює рішення відповідно до встановленої процедури, не досягає результатів, які міжнародна спільнота як адресат таких рішень вважає адекватними, це може в кінцевому рахунку призвести до підриву його легітимності [43, с. 7]. Доля комісії ООН з прав людини є прикладом щодо цього. Її делегітимація призвела до створення Ради з прав людини у 2006 р., склад, відповідальність та механізми роботи якої відрізняються від колишньої комісії з прав людини. Р. Вольфрум ставить проблему оцінки легітимності міжнародного органу на основі задоволеності його рішеннями з боку держав, яким вони адресовані. На нашу думку, тут результативна легітимність має бути доповнена іншими видами легітимності, кожна з яких окремо може бути поставлена під сумнів. Проте синтез різних видів легітимності (експертна, процедурна, процесуальна, результативна, консенсусна, прагматична, об'єктивістська тощо) може бути основою для якісно нового правового явища – синтетичної легітимності міжнародних правових норм.

Згаданий нами раніше К. Томас на основі правового, морального та соціального підходів вирізняє, відповідно, правову, моральну та соціальну легітимність [39, с. 6]. Правову та моральну легітимність він інтерпретує як конкретизацію більш широкого родового поняття нормативної легітимності, а соціальну – розуміє як версію емпіричної легітимності. Поділ легітимності на фактичну та нормативну має певну традицію серед вчених-правників.

Отже, поняття легітимності в правовому дискурсі має свою специфіку. Якщо в соціологічному та політичному дискурсах легітимність фактично означає смисл та значущість як динамічний синтез обґрунтування та визнання, то в правовому дискурсі вона є виправданістю. Причому слово «виправданість» найбільш чітко позначає сутність

явища легітимності як такої, що конкурує, вступає в деяку суперечність з легальністю.

Належність до того чи іншого дискурсу може прояснити сутність легітимності. Воно конструюється відповідною мовною практикою. Для соціологічного дискурсу – це смисл, що сконструйований когнітивним та ціннісним обґрунтуванням, для політичного дискурсу – це значущість, що надає владі властивість бути визнаною та здатність підпорядковувати. Для міжнародно-правового дискурсу легітимність – це виправданість, що визначає вибір правильних норм та їх належне застосування в кожному конкретному випадку.

Правова легітимність схожа з моральною легітимністю в тому, що вони обидві оцінюють ці об'єкти через нормативний вимір. Тому моральна та правова легітимність належать до нормативної легітимності. Для авторів, які не належать до юридичної науки, правова легітимність часто безпосередньо прирівнюється до юридичної сили, виключно з питаннями моральної обґрунтованості [4, с. 4]. Отже, юридична сила сама по собі розглядається як відносно просте поняття [4, с. 4–5]. Проте визнається, що правова легітимність особливо важлива внаслідок сили її самовиправдання у функціонуючій правовій системі; як тільки щось стає легітимним в правовому сенсі, це дає виняткову причину для дотримання навіть перед обличчям протилежних моральних міркувань [33, с. 39–48]. Отже, питання юридичної сили безпосередньо впливає на більш широке розуміння моралі і порядку. Те, що не юристи зазвичай змішують поняття правової легітимності та юридичної сили зрозуміло, оскільки це роблять і самі юристи. Однак для юристів питання про юридичну силу зовсім не однозначне. Особливо це помітно, коли йдеться про міжнародне право, де сама можливість юридичної сили все ще має боротися за визнання. Отже, тут є сфера, де юристи можуть зробити великий внесок у дебати про легітимність внаслідок їх специфічного досвіду. Вимоги до юридичної сили були предметом давніх суперечок. Зазвичай вважається, що є дві основні школи думки щодо вимог до юридичної дійсності. Це позитивізм та теорія природного права. У позитивістській традиції, найбільш широко поданій Г. Кельзенем і Г. Хартом, стверджувалось, що закон має юридичну силу, означає стверджувати, що він був створений відповідно до належного юридичного процесу. На думку Г. Кельзена, ця перевірка на позитивну валідність може проводитися рекурсивно доти, поки не буде досягнута неюридична фундаментальна норма для правової системи, («grundnorm» – в концепції Г. Кельзена), яка наділена авторитетом [26, с. 110–122]. Г. Кельзен навіть сформулював «принцип легітимності», який передбачав збереження юридичної сили норми до її заміни або скасування відповідно до правового порядку, що її створив [26, с. 117–18]. Для Г. Харта юридична сила в кінцевому рахунку зводилася до «правила визнання». На відміну від «grundnorm» Г. Кельзена, правило визнання є, ймовірно, соціальним фактом, ніж нормою [22, с. 100–110]. Отже, для позитивіста норма є легітимною в правовому вимірі, якщо вона створюється і застосовується відповідно до належного правового процесу, в якому належність в кінцевому рахунку виводиться з основної норми або з суспільного консенсусу. Дії, що вчиняються відповідно до таких норм, і суб'єкти, які призначаються на керівні посади відповідно до таких норм, також можуть вважатися такими, що мають правову легітимність. У науці міжнародного права все ще є багато концептуальних розбіжностей щодо того, що являє собою належний правовий процес, особливо коли йдеться про визначення джерел міжнародного права.

Зокрема, позитивісти наголошують на букві і процедурі наявних законів, прихильники теорії природного права фокусуються на справедливих результатах. Для позитивістів незаконна поведінка нелегітимна, тому що вона порушує чинні закони, створені дійсними процесами. Для підтримки послідовності, визначеності і порядку треба дотримуватися чинних норм. Для прихильників природного права норми, які призводять до несправедливих результатів, є незаконними і нелегітимними, що робить порушення несправедливих правил для збереження справедливості законним і легітимним. Є і більш тонкі підходи, які розвивають відмінності між цими дихотомічними поняттями теорії права. Юристи-позитивісти визнають, що моральні цінності відіграють головну роль у розробці дійсних законів, але визначення і застосування правових принципів після їх затвердження може бути зроблено тільки за допомогою нейтральних та неморальних юридичних міркувань. Одночасно сучасні прихильники природного права, особливо в міжнародному праві, визнають, що встановлені принципи права можуть бути несправедливими, проте моральні судження повинні застосовуватися там, де норми незрозумілі, особливо щодо застосування сили в гуманітарних цілях [38]. Однак загальна

проблема цих теоретичних підходів до права полягає в тому, що, хоча вони можуть мати різні засоби визнання дійсних норм, вони обидва визнають, що як тільки норма дійсно створена, вона легітимна. Отже, ці підходи не враховують легітимність окремо від законності, що унеможливило адекватний розгляд складних справ, які потрапляють у прогалини легітимності.

Неадекватність цих теоретичних підходів стосовно міжнародного права особливо очевидна і призвела до поляризації наукових досліджень з міжнародного права і міжнародних відносин і того, що деякі називають табу на слово на літеру «л» (тобто на «легітимність») [36, с. 367]. Вважаючи за краще не торкатися цих проблемних правових підходів, дослідники міжнародних відносин уникали їх і вдавалися до посилань на норми, правила та інститути, але не на право.

Проте ця поляризація означала, що для більшої частини представників теорії міжнародних відносин право вважалось безсилим через відсутність правозастосування та невизначеність. Держави претендують на легітимність, щоб виправдати свою поведінку, щоб приховати свої справжні наміри за риторичними фасадами. Апеляції до легітимності, на думку Г. Моргентау, не мають реальної основи, тому що суб'єкти намагаються нав'язати кожному свою інтерпретацію моралі [31, с. 289].

Проте останнім часом підходи до міжнародних відносин розширилися, і законність і легітимність стали центральними сферами вивчення. У межах цієї широкої і різноманітної категорії літератури можна виділити три загальних підходи до легітимності: влада легітимності, легітимність як переломний момент або показник і легітимність як процес. Перша група використовує легітимність для пояснення того, «чому могутні держави підкоряються безсилу міжнародному праву» [20, с. 3]. Ця група робить цінний внесок у дослідження міжнародної легітимності, оскільки пропонує спосіб розуміння того, як навіть могутні держави зазвичай підкоряються нездійсненному праву. Проте в межах цього підходу немає достатніх засобів для розуміння оскарження міжнародної законності і процесу легітимації в міжнародному праві. Другий підхід розглядає легітимність як переломний момент або показник нормативних змін у спільнотах [12, с. 177–179; 17, с. 893, 895; 37, с. 271–272]. Перевага цього підходу полягає в тому, що він забезпечує спосіб для розуміння легітимності, яка відокремлена від законності. Проте питання про застосування сили в гуманітарних цілях об'єднує три наявні режими: право прав людини, гуманітарне право та норми про застосування сили. Вони не просто поєднуються один з одним. Проблема полягає в тому, що у важких випадках прийняття будь-якого з цих правових обґрунтувань ризикує делегітимізувати іншу норму з іншого режиму. Тому, хоча цей підхід і корисний в деяких випадках, він також не враховує процес оскарження, замість цього зосередившись на його результатах.

Звернемось до третього підходу, який інтерпретує легітимність через процес легітимації. Перші два підходи до легітимності допомагають нам зрозуміти, що суб'єкт може брати участь у легітимації або для всіх цих цілей, або для їх комбінації. Прихильники цих підходів можуть використовувати процес легітимації, щоб замаскувати свої справжні наміри під маскою легітимності, але навіть найбільш цинічні або брехливі твердження підпорядковані процесу легітимації, оскільки він сприймається та визначається аудиторією. Третій підхід розглядає легітимність як результат процесу оскарження, який містить у собі правову риторику, перекваліфікацію ситуації, техніки аргументації, торги та формування думки аудиторії.

Традиційні теорії права, ідеалізм або природне право, позитивізм або формалізм пропонують різні способи визначення валідності норм та їх інтерпретації. Ідеалізм, що сягає своїм корінням природноправових підходів римських стоїків та християнського світу, розглядає моральні норми як валідні. С. Пуфендорф відсунув природне право від цих канонічних інтерпретацій, замість цього зв'язавши його з міжнародним правом [13, с. 8, 47]. З того часу ідеалісти стверджували, що міжнародне право утворює загальний зв'язок між усіма націями та людством [18; 29; 38]. Право народів Дж. Ролза включає цей підхід, виходячи за межі юридичної науки. Дж. Ролз поміщає «особливу концепцію права і справедливості, яка застосовна до принципів та норм міжнародного права і практики» в центр своєї концепції «реалістичної утопії» ліберальних і неліберальних, але «гідних» народів [32, с. 3]. Як такий моралізм важливий для правового ідеалістичного підходу. Відеалістичній школі є різні підходи до цінності моралізму. Наприклад, в деяких випадках моралізм є показником того, що робить закони легітимними, тоді як в інших випадках моралізм керує інтерпретацією, особливо там, де норма відсутня або неясна

[38, с. 128–129]. Складність для розуміння і, що більш важливо, для оспорювання претензій на легітимність полягає в тому, що моралізм ототожнює легітимність із законністю.

Центральне положення юридичного позитивізму полягає в тому, що право – це процес, що забезпечує валідність. Інакше кажучи, якщо норма складена відповідно до встановлених процедур, вона валідна і, отже, її повинні дотримуватися. Мораль не відіграє ніякої ролі в оцінці валідності норм, і тому не можна за її допомогою оцінити легітимність [22, с. 155–184]. Міжнародне право є продуктом згоди держав, що підтверджується утворенням договорів, звичаєвого права та прийняттям або ратифікацією міжнародних актів у внутрішній системі. Норма валідна, якщо вона може бути простежена до авторитетного джерела, яке саме підтверджено основною нормою системи; вона невалідна, якщо вона просто стверджується, не маючи якоря в авторитетному джерелі [19, с. 33].

Хоча є численні відмінності між двома версіями позитивізму та природного права, у багатьох видах використання або інтерпретації позитивізму та природного права, спосіб, яким ці теорії можуть бути використані для розуміння формальних міркувань щодо застосування сили, демонструє, як ці теорії діють та протистоять одна одній стосовно міжнародних правових дилем. Контраст між твердженнями лідерів НАТО і Югославії демонструє розбіжності у правовій теорії. Під час Косовської інтервенції 1999 року представник США в Раді Безпеки Пітер Берлі широко апелював до норм про права людини, до гуманітарного права і до спільної мети Організації Об'єднаних Націй, викладеної в Статуті. Він заявляв, що міжнародне співтовариство не може «закривати очі» на те, що югославський уряд та сили навмисно завдають шкоди і переміщують тисячі ні в чому не винних косовських громадян [40]. Цей аргумент апелював до вищого почуття справедливості, стверджуючи, що дії НАТО були морально і, отже, юридично легітимні. Ці твердження відображають ідеалістичний підхід до міжнародного права, заснований на природному праві.

Однак позитивізм вважає невиправданими ті дії, які не відповідають букві закону. Щодо застосування сили позитивісти строго і буквально трактують заборону на застосування сили, закріплену в статті 2 [4] Статуту Організації Об'єднаних Націй. Вони вважають застосування сили допустимим тільки в двох випадках: в цілях самооборони або коли Рада Безпеки санкціонує колективне застосування сили відповідно до глави VII у відповідь на загрозу міжнародному миру та безпеці [40].

Міжнародні гуманітарні нормативні акти і нормативні документи в галузі прав людини, включно із забороною на геноцид, є життєво важливими і дійсними правовими документами. Проте немає норми права або більш високого морального розуміння, які допускали б втручання, особливо одностороннє, в гуманітарних цілях. Крім того, Югославія стверджувала, що ця ситуація є внутрішньою справою і не повинна будь-яким чином піддаватися міжнародному втручання. Представник Югославії висловив це твердження, вказавши на «незаконну агресію» НАТО і її «нехтування повноваженнями Ради Безпеки» [23, р. 18].

Проблеми, властиві цим застосуванням теоретичних положень, та їх протиставлення один одному двоїсті. По-перше, обидві теорії ототожнюють легітимність із законністю. Для позитивістів законним і, отже, легітимним є те, що задовольняє букві правової норми. З іншого боку, для вчених, які додержуються концепції природного права, законним і, отже, легітимним є те, що задовольняє здоровому глузду справедливості. Хоча може здатися, що натуралізм сам по собі дає змогу оцінити легітимність, це не так. Як природничо-правовий, так і позитивістський підходи розглядають легітимність як характеристику дійсного права і правової поведінки. Це призводить до другої проблеми: не всі позитивісти згодні з тим, що становить дійсну правову норму, точно так само, як можуть бути розбіжності між природними юристами щодо того, що є споконвічно справедливим. Це відображає загальні аргументи, що впливають на застосування основних посилки позитивізму і природно-правових підходів. Однак деякі позитивісти можуть інтерпретувати косовську інтервенцію як законну і, отже, легітимну, визначивши позитивну правову норму, що дозволяє таку інтервенцію, тимчасом як природний юрист міг би обґрунтувати свій аргумент природною несправедливістю, що виникає, коли могутнім державам дозволяється військове втручання в малі держави. Є безліч літератури, за допомогою якої вчені намагаються довести позитивність правила гуманітарної інтервенції [23, с. 18–36].

М. Коскенніемі намагається розплутати проблеми міжнародного права, виходячи за межі «єдиної структури всіх правових теорій» [27, с. 12]. Він досліджує правові аргументи, розглядаючи зв'язки і відмінності між ними, роблячи висновок, що вони призводять до опозицій, які здаються нерозв'язними. Визнаючи, що деякі прихильники природного права і позитивісти можуть зробити різні висновки залежно від їх інтерпретації того, які правові акти дійсні, М. Коскенніемі стверджує, що, розвиваючись в онтологічній опозиції один до одного, ці дві теорії створили взаємозалежність, яка заперечує ефективність тільки однієї з цих теорій. М. Коскенніемі стверджує, що ці дихотомії створюють помилкову дилему, в якій «правовий аргумент виходить із встановлення системи концептуальних диференціацій, використовуючи її для обґрунтування будь-якої доктрини, позиції, правила або аргументу, які необхідно обґрунтувати» [27, с. 11]. За допомогою деконструкції М. Коскенніемі передбачає, що «в кінцевому рахунку весь дискурс розсиплеться в нескінченну гру концептуальних опозицій, в якій в кінцевому рахунку немає підстав віддавати перевагу конфлікту ідеям» [27, с. 479]. Отже, міжнародно-правова аргументація є частиною головоломки і не може забезпечити її власне рішення.

Кожна концепція легітимності передбачає наявність трьох елементів: об'єкта легітимності, суб'єкта легітимності та основу легітимності. Почнемо з об'єктів легітимності. Тож легітимність може застосовуватися до дій, норм, суб'єктів і систем. Як зазначали Ян Херд і Катаріна Коулман, легітимність кожного з цих типів об'єктів може розглядатися окремо, навіть в одному і тому самому фактичному контексті [16, с. 20–23; 25]. Отже, вторгнення США в Ірак (дія) може бути піддане критиці як морально нелегітимне навіть тими, хто визнає легітимність США (суб'єкта) як держави або великої держави, тимчасом як США критикують легітимність наявних обмежень (норм) самооборони, а інші критикують Раду Безпеки (інститут) за те, що він нелегітимний, тому що він не зміг запобігти вторгненню, або вважають нелегітимним міжнародний правовий порядок (систему) за те, що він виявився настільки безсилим. Правові, економічні, соціальні та культурні зв'язки між різними об'єктами легітимності гарантують, що те, що впливає на один об'єкт, часто впливає і на інший. Однак у короткостроковій перспективі навіть тісно пов'язані об'єкти, як правило, функціонують незалежно один від одного. Можна сказати, що система врегулювання суперечок СОТ користується широкою легітимністю, хоча іноді групи експертів можуть випускати доповіді, які їх розцінюють як категорично недостатніми, а Рада Безпеки ООН може зберігати легітимність навіть тоді, коли вона бореться з масовими порушеннями прав людини в Сирії. Залежно від об'єкта легітимності можуть застосовуватися різні механізми легітимації, а його легітимність може піддаватися більшій чи меншій перевірці. Отже, осмислюючи легітимність, важливо чітко розуміти, що саме вважається легітимним або нелегітимним.

Те, що різні погляди на легітимність можуть бути прив'язані до різних об'єктів в тому самому контексті, допомагає пояснити суть оцінок легітимності і чому ними так легко маніпулювати. Конкретне рішення, яке саме по собі уявляється спірним, може бути виправдане на тій підставі, що воно було винесено легітимною особою або установою, або тому, що воно стверджує, що воно відповідає легітимній нормі, або що воно було ухвалено відповідно до легітимної процедури, незалежно від його сутнісного змісту або його практичних наслідків. Тому легітимність може, часто проблематично, забезпечити дискурсивний простір для зміщення відповідальності за рішення.

Концепції легітимності, чи то правові, чи то моральні чи то соціальні, можуть трансформувати об'єкт, до якого вони застосовуються. І. Клодмол зазначає, що звичайно є кореляція між суттю легітимуючого принципу та ідентичністю його аплікатора. Наприклад, принцип божественного права, як правило, вимагає церковного представника, а теорія згоди передбачає опору на демократичний виборчий процес [15, с. 367, 370].

Різні концепції легітимності не тільки закликають різні типи авторитетних фігур вступати в задалегідь призначені ролі. Вони також визначають, як ці суб'єкти бачать себе і як вони сприймаються іншими. Ролі перетворюють їх носіїв. Отже, основа легітимності інституту може викривляти здійснення повноважень цього інституту певним чином, віддаючи перевагу певним інтересам і маргіналізуючи інші, і може змінити те, як здійснення повноважень сприймається різними аудиторіями.

Як правова, так і моральна концепції легітимності передбачають наявність суб'єкта, який повинен підкорятися або підтримувати легітимний об'єкт. Суб'єкти можуть варіюватися залежно від конкретної концепції легітимності, яка використовується. Суб'єктами міжнародного права традиційно вважалися держави. Зовсім недавно Джереми

Уолдрон зазначив, що мільярди людей у світі повинні вважатися «справжніми» суб'єктами міжнародного права, якщо не формально, то морально [41, с. 315, 325–327]. Суб'єкти легітимності можуть мати складні відносини з об'єктами легітимності. Дж. Уолдрон стверджує, що «державна – це не просто суб'єкт міжнародного права; вона також є і джерелом, і посадовцем (виконавцем) міжнародного права» [42, с. 15, 23]. Важливо відрізнити суб'єктів правової або моральної легітимності від легітимуючого співтовариства або аудиторії, пов'язаної з соціальною легітимністю. Соціальна легітимність будується з уявлень про правову або моральну легітимність. Як така соціальна легітимність має сенс тільки тією мірою, в якій вона належить до цієї аудиторії. Соціальна легітимність повинна бути спроектована кимось: повинна існувати якась соціальна група, яка судить про легітимність суб'єкта або дії на основі загальних стандартів, визнаних цією групою. Отже, суб'єкти цього бачення легітимності та її легітимуюча або інтерпретаційна спільнота не обов'язково є взаємодоповнювальними. Крім того, недостатньо, щоб ця група вважала об'єкт легітимним або нелегітимним. Необхідно, щоб судження про легітимність відповідали «загальним стандартам», щоб утворити легітимуюче співтовариство. Для одного об'єкта може бути безліч легітимуючих спільнот з різними і пересічними загальними стандартами. Однак деякі легітимуючі спільноти можуть бути більш потужними або мати більш нормативний привілейований статус, ніж інші.

У міжнародній сфері явно відсутня потужна легітимуюча спільнота, настільки ж стабільна і центральна, як та, яка забезпечується голосуючою громадськістю на національному рівні.

Ян Кларк стверджує, що відсутність чіткого, адекватного легітимного співтовариства на міжнародній арені є однією з причин, чому знадобилося так багато часу, щоб перевести концепцію легітимності в міжнародну сферу [14, с. 11].

Членство в легітимуючій спільноті важливе, оскільки саме його члени визначають межі того, що є легітимним для цієї спільноти. Інтереси та переваги членів будь-якого легітимуючого співтовариства проте, ймовірно, будуть різними та мінливими з плином часу.

Отже, зміни в розумінні того, що являє собою відповідне легітимуюче співтовариство з плином часу, можуть мати суттєві наслідки для того, як розподіляється влада.

Третій структурний елемент – це основа легітимності, тобто підстави, на яких об'єкт визначається як легітимний. Можна розрізнити процедурні (або процесуальні), сутнісно-змістовні та результативні форми легітимності.

Процесуальна легітимність тісно пов'язана з джерелом розпоряджень, правил і дій, що здійснюються різними дійовими особами за допомогою визначених ритуалів. Як міжнародне право, так і безліч дипломатичних практик являють собою різні процесуальні форми легітимності. Найбільш часто артикульованими архетипами процесуальної легітимності у внутрішній сфері є різні форми демократичної легітимності [3; 34], тимчасом як у міжнародному праві вони є архетипами згоди [28]. Процесуальний підхід до легітимності допомагає пояснити, чому суб'єкти готові підтримувати певні владні відносини над іншими, навіть якщо вони не слугують їх матеріальним інтересам у конкретних випадках. Правова легітимність, принаймні в тому вигляді, в якому вона розуміється позитивістами, являє собою особливо помітну форму легітимності, що заснована на процесі. Закон – це вища інстанція процесуальної легітимності, оскільки він вимагає зобов'язання дотримуватися його, незважаючи на його зміст. При цьому відповідні процеси не обов'язково повинні мати правовий характер. Пророцтвам давньогрецьких оракулів, наприклад, надавалася форма процесуальної легітимності після задоволення складного набору підготовчих ритуалів. Процесуальний підхід може бути пов'язаний з вузькою «правильністю» процедури, що вимірюється стосовно процесуальних норм, які, зі свого боку, можуть відображати певну мету, наприклад, демократичне представництво або правління закону. Проте, як тільки система або інститут сконструйовані, її вихідні норми часто сприймаються як щось само собою зрозуміле, а її процедури виконуються самі по собі без більш глибокого розгляду того, чи слугують вони більш фундаментальній меті або призводять до кращих результатів. Сутнісно-змістовна легітимність, навпаки, безпосередньо більш зацікавлена в меті, якою слугує об'єкт легітимності. Ернст Хаас пропонує чітко виражену сутнісно-змістовну форму легітимності, коли стверджує, що «організаційна легітимність існує, коли члени цінюють організацію і в цілому виконують колективні рішення, оскільки вони розглядаються як реалізація цінностей членів» [21]. Архетипічна форма сутнісно-змістовної легітимності пов'язана зі справедливістю [7–11], але вона також відображається в діяльності, спрямованій на

критику або виправдання наявних правил або інститутів на основі прав людини, розвитку, глобального добробуту або навіть лібералізації торгівлі. Аналогічна, але окрема відмінність проводиться між вхідними і вихідними формами легітимності. Різниця між вхідною та вихідною легітимністю була розроблена Фріцем Шарпфом [35]. Вхідна легітимність, на думку Ф. Шарпфа, безпосередньо належить до концепції «правління народу» [35, с. 6]. Вона заснована на ідентичності і підкреслює норми участі та консенсусу. Вихідна легітимність належить до концепції «уряд для народу», яка «виводить легітимність зі своєї здатності вирішувати проблеми, що вимагають колективних рішень» [35, с. 11], які не можуть бути вирішені за допомогою індивідуальних дій, ринкових обмінів або добровільного співробітництва [35, с. 11]. Ця форма легітимності більшою мірою орієнтована на інтереси та підкреслює механізми експертних знань і підзвітності.

Інші автори прийняли термінологію вхідної та вихідної легітимності, але розширили її за межі демократичного контексту таким чином, що вхідна легітимність містить всі процедурні та змістовні міркування, які є частиною процесу ухвалення рішень, тимчасом як вихідна легітимність містить будь-яку форму легітимності, яка підтверджується на основі практичних наслідків ухвалення рішень [5, с. 44–45].

Висновки. Отже, міжнародно-правова легітимність – це одна з форм легітимності. Вона є визнанням, виправданістю та обґрунтуванням міжнародного права та, будучи позначенням якості у своєму понятійно-термінологічному вимірі, вказує на достатню значущість розширення, звуження, формування, закріплення, перетворення, підтримку та/або порушення, характер та наслідки застосування норм та принципів міжнародного права. Сутність міжнародно-правової легітимності розкривається через структуру її онтології, що містить такі підсистеми, як легітимні суб'єкти міжнародного права, легітимні міжнародні правотворчі інститути, легітимні міжнародно-правові документи, легітимні міжнародно-правові норми, легітимні заходи правозастосування міжнародних норм, легітимні наслідки правозастосування міжнародних норм. Зі свого боку, зазначені підсистеми містять такі елементи міжнародно-правової легітимності, як: а) ясність та визначеність змісту норм, б) цілісність та спадкоємність процесу міжнародної нормотворчості, вкоріненість норм в історичному процесі, їх відповідність символам та ритуалам; в) зв'язність норм в ієрархії міжнародного права; г) концептуальна узгодженість та несуперечливість норм міжнародного права; д) авторитетність міжнародних правотворчих інститутів; е) авторитетність міжнародно-правових документів; ж) транспарентність та справедливість процедури ухвалення міжнародних норм; з) оцінка міжнародною спільнотою правозастосовуючих заходів; и) фактичні наслідки правозастосовуючих заходів; і) критерії оцінки міжнародно-правової легітимності, до яких відносяться національні інтереси держав, морально-етичні норми, цивілізаційні, регіональні та національні цінності; л) добровільна згода суб'єктів міжнародного права на виконання норм; м) наявність загрози покарання з боку міжнародної спільноти у випадку порушення норм міжнародного права.

Список використаних джерел

1. Висоцький О. Ю. Теорія легітимності міжнародного права Томаса Франка. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2021. № 7. С. 129–140.
2. Высоцкий А. Ю. Легитимность: анализ понятия. *Грани*. 2003. № 1 (27). С. 109–113.
3. Barnard F. M. *Democratic legitimacy: plural values and political power*. Montreal; Ithaca: McGill-Queen's University Press, 2001. XIV, 256 p.
4. Beetham D. *The legitimation of power*. London: Macmillan press, 1991. VIII, 267 p.
5. Bekkers V. *Legitimacy and Democracy: A Conceptual Framework for Assessing Governance Practices*. Victor Bekkers and others (eds), *Governance and the democratic deficit: assessing the democratic legitimacy of governance practices*. Aldershot, England; Burlington, VT: Ashgate Pub. Ltd., 2007. pp. 44–45.
6. Bodansky D. *The Concept of Legitimacy in International Law*. Rudiger Wolfrum and Volker Rothen (eds), *Legitimacy in International Law*. Berlin ; New York : Springer, 2008. pp. 309–317.
7. Buchanan A. *Human rights, legitimacy, and the use of force*. Oxford; New York : Oxford University Press, 2010. 332 p.
8. Buchanan A. *Political legitimacy and Democracy*. *Ethics*. 2002. Vol. 112. Issue 4. Pp. 689–719.
9. Buchanan A. *Recognitional Legitimacy and the State System*. *Philosophy & Public Affairs*. 1999. Vol. 28. Issue 1. pp. 46–78.
10. Buchanan A. *The Internal Legitimacy of Humanitarian Intervention*. *Journal of Political Philosophy*. 1999. Vol. 7. Issue 1. pp. 71–88.
11. Buchanan A. E. *Justice, legitimacy, and self-determination: moral foundations for international law*. Oxford; New York : Oxford University Press, 2003. VI, 319 p.
12. Byers M., Chesterman S. *Changing the Rules About Rules? Unilateral Humanitarian*

Intervention and the Future of International Law. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, ed. J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. pp. 177–179.

13. Carr C. L. The Political Writings of Samuel Pufendorf. New York : Oxford University Press, 1994. IX, 285 p.

14. Clark I. Legitimacy in international society. Oxford; New York : Oxford University Press, 2005. VIII, 278 p.

15. Claude I. L. Jr. Collective Legitimization as a Political Function of the United Nations. *International Organization*. 1966. Vol. 20. Issue 3. Pp. 367–379.

16. Coleman K. P. International Organisations and Peace Enforcement: The Politics of International Legitimacy. New York : Cambridge University Press, 2007. 360 p.

17. Finnemore M., Sikkink K. International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*. 1998. Vol. 52. Issue 4. pp. 890–905.

18. Finnis J. Natural Law and Natural Rights. Clarendon: Oxford University Press, 2011. XVI, 494 p.

19. Fletcher G. P. Basic Concepts of Legal Thought. New York : Oxford University Press, 1996. IX, 213 p.

20. Franck Th.M. The power of legitimacy among nations. New York; Oxford : Oxford University Press, 1990. 303 p.

21. Haas E. B. When knowledge is power: three models of change in international organizations. Berkeley : University of California Press, 1990. XII, 266 p.

22. Hart H. L.A. The concept of law / Herbert Lionel Adolphus Hart ; with a postscript edited by Penelope A. Bulloch and Joseph Raz ; and with an introduction and notes by Leslie Green. Third edition. Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, 2012. LV, 333 p.

23. Holzgrefe J. L. The Humanitarian Intervention Debate. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, edited by J. L Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. pp. 15–52.

24. Hurd I. Legitimacy and Authority in International Politics. *International Organization*. 1999. Vol. 53. pp. 379–408.

25. Hurd I. Legitimacy, Power, and the Symbolic Life of the UN Security Council. *Global Governance*. 2002. Vol. 8. Issue 1. Pp. 35–52.

26. Kelsen H. General theory of law & state; with a new introduction by A. Javier Treviño. New Brunswick, N.J. : Transaction Publishers, 2006. XI, 516 p.

27. Koskeniemi M. From apology to Utopia: the structure of international legal argument : reissue with a new epilogue. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. XIX, 683 p.

28. Krajewski M. Democratic Legitimacy and Constitutional Perspectives of WTO Law. *Journal of World Trade*. 2001. Vol. 35. Issue 1. pp.167–186.

29. Lauterpracht H. International Law: Being the Collected Papers of Hersch Lauterpracht. Cambridge : University Press, 2004. 810 p.

30. Miyaoka, I. Legitimacy in international society Japan's reaction to global wildlife preservation. New York : Palgrave Macmillan, 2003. IX, 214 p.

31. Morgenthau, Hans J. Politics among nations: the struggle for power and peace. 7th ed. / revised by Kenneth W. Thompson and W. David Clinton. Boston : McGraw-Hill Higher Education, 2006. XXXIX, 703 p.

32. Rawls J. The law of peoples; with, The idea of public reason revisited. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1999. VIII, 199 p.

33. Raz J. Practical reason and norms. Princeton, N. J. : Princeton University Press, 1990. 220 p.

34. Scharpf F. W. Democratic Legitimacy under Conditions of Regulatory Competition: Why Europe Differs from the United States. *The federal vision: Legitimacy and levels of governance in the United States and the European Union* / ed. K. Nikolaidis, R. Howse. Oxford; New York : Oxford University Press, 2003. pp. 355–376.

35. Scharpf F. W. Governing in Europe: effective and democratic? Oxford; New York : Oxford University Press, 1999. VIII, 243 p.

36. Slaughter A.-M., Tulumello A. S., Wood S. International Law and International Relations Theory: A New Generation of Interdisciplinary Scholarship. *The American Journal of International Law*. 1998. Vol. 92. Issue 3. pp. 367–397.

37. Stromseth J. Rethinking Humanitarian Intervention: The Case for Incremental Change. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, ed. J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. pp. 271–272.

38. Tesón F. R. The Liberal Case for Humanitarian Intervention. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, ed. J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. pp. 111–140.

39. Thomas C. A. The Uses and Abuses of Legitimacy in International Law. *Oxford Journal of Legal Studies*. 2014. pp. 1–30.

40. United Nations Security Council, Security Council 3989th Meeting 26 March 1999 S/Pv.3989. URL: <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/kos-spv3989.php>

41. Waldron J. Are Sovereigns Entitled to the Benefit of the International Rule of Law? *The European Journal of International Law*. 2011. Vol. 22. Issue 2. pp. 315–343.

42. Waldron J. The Rule of International Law. *Harvard Journal of Law & Public Policy*. Vol. 30. pp. 15–30.

43. Wolfrum R. Legitimacy in International Law from a Legal Perspective: Some Introductory Considerations. *Rudiger Wolfrum and Volker Roeben (eds), Legitimacy in International Law*. Berlin; New York : Springer, 2008. pp. 1–24.

Надійшла до редакції 10.03.2022

References

1. Vysotskyi, O. Yu. (2021) Teoriia lehitymnosti mizhnarodnoho prava Tomasa Franka [Thomas Frank's theory of the legitimacy of international law]. *International Relations: Theory and Practical Aspects*. № 7. pp. 129–140. [in Ukr.].
2. Vysotski, A. Yu. (2003) Legitimnost: analiz ponyatiya [Legitimacy: an analysis of the concept]. *Grani*. № 1 (27). pp. 109–113 [in Rus.].
3. Barnard, F. M. (2001) Democratic legitimacy: plural values and political power. Montreal; Ithaca: McGill-Queen's University Press, xiv, 256 p.
4. Beetham, D. (1991) The legitimation of power. London: Macmillan press., VIII, 267 p.
5. Bekkers, V. (2007) Legitimacy and Democracy: A Conceptual Framework for Assessing Governance Practices. Victor Bekkers and others (eds), *Governance and the democratic deficit: assessing the democratic legitimacy of governance practices*. Aldershot, England; Burlington, VT: Ashgate Pub. Ltd., pp. 44–45.
6. Bodansky, D. (2008) The Concept of Legitimacy in International Law. Rudiger Wolfrum and Volker Roeben (eds), *Legitimacy in International Law*. Berlin ; New York : Springer, pp. 309–317.
7. Buchanan, A. (2010) Human rights, legitimacy, and the use of force. Oxford; New York : Oxford University Press, 332 p.
8. Buchanan, A. (2002) Political legitimacy and Democracy. *Ethics*. Vol. 112. Issue 4, pp. 689–719.
9. Buchanan, A. (1999) Recognition Legitimacy and the State System. *Philosophy & Public Affairs*. Vol. 28. Issue 1, pp. 46–78.
10. Buchanan, A. (1999) The Internal Legitimacy of Humanitarian Intervention. *Journal of Political Philosophy*. Vol. 7. Issue 1, pp. 71–88.
11. Buchanan, A. E. (2003) Justice, legitimacy, and self-determination: moral foundations for international law. Oxford; New York : Oxford University Press, VI, 319 p.
12. Byers, M., Chesterman, S. (2003) Changing the Rules About Rules? Unilateral Humanitarian Intervention and the Future of International Law. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, ed. J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, pp. 177–179.
13. Carr, C. L. (1994) The Political Writings of Samuel Pufendorf. New York : Oxford University Press, IX, 285 p.
14. Clark, I. (2005) Legitimacy in international society. Oxford; New York : Oxford University Press, VIII, 278 p.
15. Claude, I. L. Jr. (1966) Collective Legitimation as a Political Function of the United Nations. *International Organization*. Vol. 20. Issue 3, pp. 367–379.
16. Coleman, K. P. (2007) International Organisations and Peace Enforcement: The Politics of International Legitimacy. New York : Cambridge University Press, 360 p.
17. Finnemore, M., Sikkink, K. (1998) International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*. Vol. 52. Issue 4, pp. 890–905.
18. Finnis, J. (2011) Natural Law and Natural Rights. Clarendon: Oxford University Press, XVI, 494 p.
19. Fletcher, G. P. (1996) Basic Concepts of Legal Thought. New York : Oxford University Press, IX, 213 p.
20. Franck, Th.M. (1990) The power of legitimacy among nations. New York; Oxford : Oxford University Press, 303 p.
21. Haas, E. B. (1990) When knowledge is power: three models of change in international organizations. Berkeley : University of California Press, XII, 266 p.
22. Hart, H. L. A. (2012) The concept of law / Herbert Lionel Adolphus Hart ; with a postscript edited by Penelope A. Bulloch and Joseph Raz ; and with an introduction and notes by Leslie Green. Third edition. Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, LV, 333 p.
23. Holzgrefe, J. L. (2003) The Humanitarian Intervention Debate. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, edited by J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, pp. 15–52.
24. Hurd, I. (1999) Legitimacy and Authority in International Politics. *International Organization*. Vol. 53, pp. 379–408.
25. Hurd, I. (2002) Legitimacy, Power, and the Symbolic Life of the UN Security Council. *Global Governance*. Vol. 8. Issue 1, pp. 35–52.
26. Kelsen, H. (2006) General theory of law & state; with a new introduction by A. Javier Treviño. New Brunswick, N.J. : Transaction Publishers., XI, 516 p.
27. Koskenniemi, M. (2005) From apology to Utopia: the structure of international legal argument : reissue with a new epilogue. Cambridge : Cambridge University Press, XIX, 683 p.

28. Krajewski, M. (2001) Democratic Legitimacy and Constitutional Perspectives of WTO Law. *Journal of World Trade*. Vol. 35. Issue 1, pp. 167–186.
29. Lauterpracht, H. (2004) *International Law: Being the Collected Papers of Hersch Lauterpracht*. Cambridge : University Press, 810 p.
30. Miyaoka, I. (2003) Legitimacy in international society Japan's reaction to global wildlife preservation. New York : Palgrave Macmillan, IX, 214 p.
31. Morgenthau, Hans J. (2006) *Politics among nations: the struggle for power and peace*. 7th ed. / revised by Kenneth W. Thompson and W. David Clinton. Boston : McGraw-Hill Higher Education, XXXIX, 703 p.
32. Rawls, J. (1999) *The law of peoples; with, The idea of public reason revisited*. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, VIII, 199 p.
33. Raz, J. (1990) *Practical reason and norms*. Princeton, N. J. : Princeton University Press, 220 p.
34. Scharpf, F. W. (2003) *Democratic Legitimacy under Conditions of Regulatory Competition: Why Europe Differs from the United States. The federal vision: Legitimacy and levels of governance in the United States and the European Union* / ed. K. Nikolaidis, R. Howse. Oxford; New York : Oxford University Press, pp. 355–376.
35. Scharpf, F. W. (1999) *Governing in Europe: effective and democratic?* Oxford; New York : Oxford University Press, VIII, 243 p.
36. Slaughter, A.-M., Tulumello, A. S., Wood, S. (1998) *International Law and International Relations Theory: A New Generation of Interdisciplinary Scholarship. The American Journal of International Law*. Vol. 92. Issue 3, pp. 367–397.
37. Stromseth, J. (2003) *Rethinking Humanitarian Intervention: The Case for Incremental Change. Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, ed. J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, pp. 271–272.
38. Tesón, F. R. (2003) *The Liberal Case for Humanitarian Intervention. Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, ed. J. L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge : Cambridge University Press, pp. 111–140.
39. Thomas, C. A. (2014) *The Uses and Abuses of Legitimacy in International Law. Oxford Journal of Legal Studies*, pp. 1–30.
40. United Nations Security Council, Security Council 3989th Meeting 26 March 1999 S/Pv.3989. URL : <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/kos-spv3989.php>.
41. Waldron, J. (2011) *Are Sovereigns Entitled to the Benefit of the International Rule of Law?* *The European Journal of International Law*. Vol. 22. Issue 2. pp. 315–343.
42. Waldron, J. (2006) *The Rule of International Law. Harvard Journal of Law & Public Policy*. Vol. 30, pp. 15–30.
43. Wolfrum, R. (2008) *Legitimacy in International Law from a Legal Perspective: Some Introductory Considerations*. Rudiger Wolfrum and Volker Roeben (eds), *Legitimacy in International Law*. Berlin; New York : Springer, pp. 1–24.

ABSTRACT

Oleksandr Vysotskyi. The legitimacy of international law: concept and essence. The purpose of the article is to define the content of the concept and reveal the essence of legitimacy of international law. The author defines the legitimacy of international law as one of the forms of legitimacy. The article proves that the concept of «legitimacy of international law» reflects such a quality of international law reality in all its manifestations as recognition, justification and propriety. In other words, this concept indicates the sufficient significance of the expansion, narrowing, formation, consolidation, transformation, support and/or violation of the application of norms and principles of international law. The author reveals the essence of legitimacy of international law through understanding the structure of its ontology, which includes such subsystems as legitimate subjects of international law, legitimate international law-making institutions, legitimate documents of international law, legitimate norms of international law, legitimate measures of law enforcement of international norms, legitimate consequences of law enforcement of international norms. In turn, these subsystems include at least twelve elements of the legitimacy of international law: 1) clarity and certainty of the content of norms, 2) integrity and continuity of the process of international rule-making, the rooting of norms in the historical process, their compliance with symbols and rituals; 3) coherence of norms in the hierarchy of international law; 4) conceptual consistency and consistency of international law norms; 5) the authority of international law-making Institutions; 6) the authority of international law documents; 7) transparency and fairness of the procedure for adopting international norms; 8) assessment by the international community of law enforcement measures; 9) actual consequences of law enforcement measures; 10) criteria for assessing legitimacy of international law, which include the national interests of states, moral and ethical norms, civilizational, regional and national values; 11) voluntary consent of subjects of international law to comply with the norms; 12) the existence of a threat of punishment from the international community in case of violation of international law.

Keywords: *legitimacy, concept, international law, states, norms, international community, international relations.*